

Véget ért a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés aláírásgyűjtése – mi következik most?

2021. május 7-én immár végérvényesen lezárult a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés aláírásgyűjtése, amely a koronavírus miatt két év hosszúra nyúlt. A szervezők szerint végül több mint 1,4 millió aláírást gyűjtöttek össze, 11 tagállamban teljesítve az érvényességhez szükséges küszöbértéket. A Székely Nemzeti Tanács által életre hívott kezdeményezés tehát jó eséllyel a tagállami érvényességi vizsgálat után is eredményes lesz, így az Európai Unió történetének hetedik sikeres európai polgári kezdeményezéseként kerülhet az Európai Bizottság asztalára.

Előzmények

Nem az első alkalommal állt be a határidő a nemzeti régiókról szóló¹ európai polgári kezdeményezés (EPK) aláírásgyűjtésében, de most valóban az utolsó alkalommal. A szervezők 2019. május 7. napjával kezdhették el gyűjteni a támogató nyilatkozatokat, és eredetileg egy év állt volna rendelkezésükre a szükséges számú aláírás megszerzésére. Bár a koronavírus megjelenése 2020 elején a gyűjtési időszak meghosszabbítását vetítette előre,² az egy évvel ezelőtti első határidőig semmilyen formális döntésre vagy javaslat előterjesztésére nem került sor, így a szervezők – az aláírásgyűjtés folytatására vonatkozó jogalap hiányában – leállították az online gyűjtési felületet.³ A kezdeményezés sikere ekkor attól függött, hogy az Európai Unió kitolja-e a gyűjtési határidőt, akár utólagosan is, hiszen ekkorra az aláírásgyűjtési kampány történelmi

¹ Európai Unió: *Európai polgári kezdeményezés. Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért* (é. n.).

² Tárnok Balázs: *A koronavírus hatása az európai polgári kezdeményezésekre – kitolja a Bizottság a határidőket?* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. április 24.

³ Tárnok Balázs: *Valóban véget ért a nemzeti régiók védelmében indított európai aláírásgyűjtés?* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. május 8.

intenzitású hajrájának köszönhetően bár összegyűlt több mint egymillió aláírás, csupán három tagállamban teljesült a kvóta, így a kezdeményezés jogi értelemben véve nem volt sikeres.

A Bizottság végül 2020. május 20-án terjesztett elő javaslatot a polgári kezdeményezés határidőinek meghosszabbítására,⁴ amelyet az uniós jogalkotó rendelet formájában el is fogadott.⁵ A rendelet értelmében hat hónappal meghosszabbodott valamennyi koronavírussal érintett EPK aláírásgyűjtési időszaka, így a nemzeti régiós kezdeményezése is 2020. november 7-ére tolódott ki. A fenti rendelet számolt azzal a lehetőséggel is, hogy a járvány elhúzódik. Erre az esetre került be az a lehetőség, hogy az Európai Bizottság – legfeljebb két alkalommal – további három hónappal kitolja a támogatói nyilatkozatok gyűjtésének határidőit. Az objektív körülmények miatt ezt a Bizottság decemberben⁶ és februárban⁷ meg is tette,⁸ így lett a nemzeti régiókról szóló EPK aláírásgyűjtésének végső határideje 2021. május 7.

Itt a vége – mi a vége?

A nemzeti régiós EPK szervezői csoportjának képviselője, Izsák Balázs arról számolt be 2021. május 7-én, hogy összességében több mint 1,4 millió uniós polgár támogatta aláírásával a kezdeményezést.⁹ Az összegyűlt aláírások száma vonatkozásában jelenleg biztosat csak az online aláírásokkal kapcsolatban tudunk mondani: az elektronikus aláírásgyűjtő felületet 1 167 571 online

⁴ Tárnok Balázs: *A Bizottság az európai polgári kezdeményezések határidejének meghosszabbítását javasolja a koronavírus miatt*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. május 26.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/1042 rendelete (2020. július 15.) a Covid19-világjárványra tekintettel az európai polgári kezdeményezésről szóló (EU) 2019/788 rendeletben előírt gyűjtési, ellenőrzési és vizsgálati szakaszokra vonatkozó határidőkkel kapcsolatos ideiglenes intézkedések megállapításáról.

⁶ A Bizottság (EU) 2020/2200 végrehajtási határozata (2020. december 17.) az európai polgári kezdeményezést támogató nyilatkozatok gyűjtésére az (EU) 2020/1042 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerint rendelkezésre álló időszak meghosszabbításáról.

⁷ A Bizottság (EU) 2021/360 végrehajtási határozata (2021. február 19.) az európai polgári kezdeményezést támogató nyilatkozatok gyűjtésére az (EU) 2020/1042 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerint rendelkezésre álló időszak meghosszabbításáról.

⁸ Tárnok Balázs – Nagy Dénes András: *Folytatódik? A nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés jövője*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. február 16.

⁹ „Székelyföldért megmozgattuk Európát!” *Hirado.hu*, 2021. május 7.

aláírásnál állították le a szervezők a határidő beálltával.¹⁰ A fentiek alapján a szervezők 250 ezerre becsülik az „offline” aláírások számát. Magyarországon az aláírók összegyűjtését a Rákóczi Szövetség vállalta magára,¹¹ Erdélyben pedig a Romániai Magyar Demokrata Szövetség végzett papíralapú aláírás-gyűjtést, amelynek eredményeként 150 ezer aláírást adtak át 2020 tavaszán Izsák Balázsnak.¹²

Az online számláló szerint a pénteki határidőre 11 tagállamban gyűlt össze az érvényességhez szükséges minimum tagállami küszöbérték szerinti aláírásszám,¹³ név szerint Belgium, Spanyolország, Horvátország, Magyarország, Írország, Litvánia, Lettország, Románia, Svédország, Szlovákia és Szlovénia teljesítette a kvótát. Egyértelműen Magyarország volt az aláírásgyűjtés „húzó tagállama”, ahonnan – ha csak az online gyűlt aláírásokat vizsgáljuk – 804 929 elektronikus támogató nyilatkozat érkezett be, míg a második legtöbb online szignó Romániából jött (171 879). Az utolsó napok is hoztak izgalmakat, hiszen Belgiumban a helyi flamand közösségnek köszönhetően az utolsó órákban sikerült meghaladni a küszöböt.

Az aláírásgyűjtés hivatalos végeredménye csak az aláírások – tagállamok illetékes hatóságai által elvégzett – érvényességi vizsgálata után fog kiderülni. A korábbi európai polgári kezdeményezések esetében az összegyűjtött aláírások átlag 10–15%-a bizonyult érvénytelennek.¹⁴ Az online aláírások esetében ugyanakkor jellemzően kisebb ez az arány (az elektronikus aláírásgyűjtő felület főszabály szerint nem ad lehetőséget a személyes adatok hiányos bevitelére, így érvénytelen aláírást tipikusan csak a támogató nyilatkozatok duplikációja vagy a személyes adatok egyéb hibás bevitele eredményezhet). Jelen EPK esetében az aláírások túlnyomó többsége online érkezett, így ez az érvénytelenségi arány alacsonyabb is lehet.

Mindezek alapján – ha csak az online gyűlt aláírásokat is nézzük – az összesen egymillió érvényes támogató nyilatkozatra vonatkozó feltétel valószínűsíthetően az érvényességi vizsgálatot követően is fenn fog állni, mint ahogyan a küszöbérték legalább hét tagállamban történő meghaladására vonatkozó

¹⁰ Európai Polgári Kezdeményezés: *Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntartásáért* (é. n.).

¹¹ Nemzeti régiók védelme – közel kétszázezer aláírás gyűlt már össze. *Magyar Nemzet*, 2020. március 8.

¹² Székely Nemzeti Tanács: *Százötvenezer aláírást adott át az RMDSZ* (2020. április 16.).

¹³ Európai Unió: *Európai polgári kezdeményezés – Küszöbértékek* (é. n.).

¹⁴ Európai Bizottság: *Jelentés a polgári kezdeményezésről szóló 211/2011/EU rendelet alkalmazásáról* COM/2018/0157 végleges (2018. március 28.).

feltétel megghiúsulására is kicsi az esély. A fenti 11 tagállamból ugyanis hat esetében „kényelmes előnyre” tett szert a kezdeményezés (Magyarország, Románia, Spanyolország, Szlovákia, Horvátország, Írország), de Lettországbán is 6838 online aláírás gyűlt a kötelező 6000 helyett (113,97%). Kérdéses ugyanakkor, hogy a további négy tagállamban is elég érvényes aláírás maradt-e a tagállami vizsgálatot követően – Belgium: 17 071/15 750 (108,39%); Litvánia: 8420/8250 (102,06%); Svédország: 15 630/15 000 (104,2%); Szlovénia: 6581/6000 (109,68%).

Mi következik most?

A következő feladat a kezdeményezés szervezői bizottsága számára az egyes tagállamokban online és papíralapon leadott támogató nyilatkozatok összegyűjtése és azok érvényességi vizsgálatra való leadása az adott tagállam illetékes hatósága számára (Magyarországon a Nemzeti Választási Iroda).¹⁵ A hatóságok ezt követően igazolják, hogy a tagállamban hány érvényes aláírás gyűlt a kezdeményezés mellett – ebből áll össze az aláírásgyűjtés hivatalos végeredménye. A szervezők ezek után nyújthatják be az immár sikeressé nyilvánított kezdeményezésüket az Európai Bizottságnak, és ezzel megkezdődik az EPK uniós intézmények általi vizsgálatának szakasza.

Ami a határidőket illeti, a szervezőknek e konkrét EPK esetében viszonylag széles mozgásterük van. Bár a 2020. január 1-jétől hatályos új EPK-rendelet (EU 2019/788 rendelete¹⁶) egyértelmű határidőket állapít meg az eljárás valamenyny szakszára, az új rendelet által hatályon kívül helyezett régi EPK-rendelet (211/2011/EU rendelet¹⁷) tartalmazott néhány joghézagot, így például nem állapított meg határidőt az aláírásoknak tagállami érvényességi vizsgálatra való leadására, de az érvényességi vizsgálatot követően a sikeres kezdeményezés Bizottsághoz való benyújtására sem. Az új EPK-rendelet értelmében azonban a polgári kezdeményezés bizonyos eljárási szakaszaira (így a fenti két eljárási cselekményre is) a régi EPK-rendeletet kell alkalmazni azon kezdeményezések vonatkozásában, amelyeket 2020. január 1. előtt vettek nyilvántartásba.

¹⁵ Európai Unió: *Európai polgári kezdeményezés. A támogató nyilatkozatok ellenőrzésére és igazolására jogosult hatóságok* (é. n.).

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/788 rendelete (2019. április 17.) az európai polgári kezdeményezésről.

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 211/2011/EU rendelete (2011. február 16.) a polgári kezdeményezésről.

A nemzeti régiós kezdeményezés ebbe a kategóriába tartozik, ekképpen a szervezőket a régi EPK-rendelet értelmében nem terheli határidő sem az aláírások érvényességi vizsgálatra benyújtására, sem pedig a sikeres kezdeményezés Európai Bizottsághoz való benyújtására. Az érvényességi vizsgálatnak azonban van egy természetes korlátja, a személyes adatok védelme – a szervezők csak további kilenc hónapig kezelhetik a kezdeményezést támogatók aláírásgyűjtés során megadott személyes adatait, utána ezeket meg kell semmisíteni. 2022. február 7-ig tehát a hitelesítési folyamatnak be kell fejeződnie, és mivel a tagállami hatóságoknak három hónap áll rendelkezésükre az érvényességi vizsgálat elvégzésére, a polgári bizottságnak még ez év őszén le kell adnia az aláírásokat érvényességi vizsgálatra valamennyi tagállamban.

Miután a hatóságok elvégezték az érvényességi vizsgálatot, a szervezők eldöntik, hogy mikor nyújtják be sikeres kezdeményezésüket a Bizottsághoz. Ez a sajátos mozgástér jelentős stratégiai előnyt nyújt a szervezők számára. Annak idején ezt használta ki a Minority SafePack polgári bizottsága is, hiszen a kezdeményezés hivatalos végeredménye már 2018 nyarán megszületett, a szervezők azonban csak 2020 januárjában – az új Európai Bizottság hivatalba lépése után – nyújtották be a testületnek a javaslatcsomagot. Az iktatási időpont megválasztásának azért is van jelentősége, mert a benyújtástól számított három hónapon belül az Európai Parlamentben nyilvános meghallgatást kell szervezni a polgári kezdeményezésről, hat hónapon belül pedig az Európai Bizottságnak is érdemben reagálnia kell a javaslatra, vagyis el kell döntenie, hogy indít-e jogalkotást a témában.

Izsák Balázs a kezdeményezés szervezői nevében elmondta: akkor kívánják iktatni az Európai Bizottságnál a kezdeményezésüket, amikor a legnagyobb esélyt látják a folyamat sikerére, vagyis hogy a Bizottság jogszabályt kezdeményezzen.¹⁸ A kezdeményezés időzítéséről tehát az Izsák Balázs és Dabis Attila által képviselt polgári bizottság határoz majd.¹⁹ A fentiek alapján nem valószínű, hogy a szervezők túlságosan hamar beindítják a folyamat következő szakaszát. Ezt már csak azért sem érdemes elkapkodni, mert a témájában hasonló, azzal számos átfedést mutató, mégis azt kiegészítő jellegű Minority SafePack kezdeményezés kilenc javaslatból álló csomagját ez év januárjában egyetlen előirányzat nélkül söpörte le az asztalról az Európai Bizottság.²⁰

¹⁸ Hirado.hu (2021): i. m.

¹⁹ Polgári bizottság. Lásd: www.nationalregions.eu/hu/polgari-bizottsag

²⁰ Tárnok Balázs: *Az Európai Bizottság lesöpörte az asztalról a Minority SafePack kisebbségvédelmi kezdeményezést*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. január 15.

A mostani adminisztráció tehát eddig finoman szólva sem jeleskedett az őshonos nemzeti kisebbségek védelme terén, ráadásul a testület európai polgári kezdeményezések rendszeréért felelős biztosa – és ezzel azok sorsának kulcs-szereplője – éppen az a Věra Jourová, aki nem tekinthető a magyar kormány pártfogójának.²¹ Márpedig e kezdeményezés magyar jellegét nehéz lenne elvitatni.

Izsák Balázs azt is hozzátette, hogy a kezdeményezésük iktatásáig a nemzeti régiók európai mozgalmának az építésére kívánnak összpontosítani. Ez kulcsfontosságú lehet az ügy uniós intézmények általi későbbi elbírálása szempontjából. A széles körű európai szövetségek emelhetik a javaslat legitimitását, és növelhetik a politikai nyomást az Európai Bizottságon a jogalkotási javaslat beterjesztése érdekében. Nehéz ugyanakkor derűlátónak maradni a Minority SafePack abszurd módon történő elkaszálása után, hiszen Vincze Loránt és a FÜEN remek érdekérvényesítő munkát végzett az aláírásgyűjtés lezárulta és annak Európai Bizottság általi elbírálása közti két és fél évben, számos tagállam (például a német Bundestag) és az Európai Parlament határozott támogatását is fel tudta mutatni, de a Bizottságot ez sem hatotta meg.

A székeleyeknek a következő hónapokban és években (szerencsés esetben végre egy posztkoronavírus Európában) érdemes lenne nagyobb hangsúlyt fektetni európai mozgalmuk alulról építkező (*grassroots*) jellegére, kiterjeszteni az európai kapcsolati hálójukat, új megközelítésekben gondolkodni, kilépni a megszokott keretek közül, és legfőképpen megtartani a hitüket vállalt ügyükben a legborúsabb időkben is. Ha valamely nép képes erre, az a székeley. Ahogy azt a megboldogult székeley harcos, Boldizsár Béla zászlója hirdette: „Borúra derű!”²²

2021. május 10.

Felhasznált irodalom

A Bizottság (EU) 2020/2200 végrehajtási határozata (2020. december 17.) az európai polgári kezdeményezést támogató nyilatkozatok gyűjtésére az (EU) 2020/1042 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerint rendelkezésre álló időszak meghosszabbításáról. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020D2200&from=EN>

²¹ Tárnok Balázs: *Hungarian Government Cuts Political Ties with Commissioner Jourová*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. szeptember 30.

²² Székely Nemzeti Tanács: *Búcsú Boldizsár Bélától: Az igazságkereső* (2020. március 23.).

- A Bizottság (EU) 2021/360 végrehajtási határozata (2021. február 19.) az európai polgári kezdeményezést támogató nyilatkozatok gyűjtésére az (EU) 2020/1042 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerint rendelkezésre álló időszak meghosszabbításáról. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0360&from=EN>
- Az Európai Parlament és a Tanács 211/2011/EU rendelete (2011. február 16.) a polgári kezdeményezésről. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0211&from=IT>
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/788 rendelete (2019. április 17.) az európai polgári kezdeményezésről. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0788&from=EN>
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/1042 rendelete (2020. július 15.) a Covid19-világjárványra tekintettel az európai polgári kezdeményezésről szóló (EU) 2019/788 rendeletben előírt gyűjtési, ellenőrzési és vizsgálati szakaszokra vonatkozó határidőkkel kapcsolatos ideiglenes intézkedések megállapításáról. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32020R1042>
- Európai Bizottság: *Jelentés a polgári kezdeményezésről szóló 211/2011/EU rendelet alkalmazásáról*. COM/2018/0157 végleges (2018. március 28.). Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0157>
- Európai Unió: *Európai polgári kezdeményezés. A támogató nyilatkozatok ellenőrzésére és igazolására jogosult hatóságok* (é. n.). Online: https://europa.eu/citizens-initiative/authorities-verification-and-certification-statements-support_hu
- Európai Unió: *Európai polgári kezdeményezés. Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért* (é. n.). Online: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000007_hu
- Európai Unió: *Európai polgári kezdeményezés. Küszöbértékek* (é. n.). Online: https://europa.eu/citizens-initiative/thresholds_hu
- Nemzeti régiók védelme – közel kétszáz ezer aláírás gyűlt már össze. *Magyar Nemzet*, 2020. március 8. Online: <https://magyarnemzet.hu/belfold/nemzeti-regiok-vedelme-kozel-ketszazezer-alairas-gyult-mar-ossze-7861781/>
- Székelly Nemzeti Tanács: *Százötvenezer aláírást adott át az RMDSZ* (2020. április 16.). Online: www.sznt.org.hu/10-hu/hirek/1305-szazoetvenezer-alairast-adott-at-az-rmdsz
- „Székelyföldért megmozgattuk Európát!”. *Hirado.hu*, 2021. május 7. Online: <https://hirado.hu/kulfold/cikk/2021/05/07/szekelyfoldert-megmozgattuk-europat?fbclid=IwAR33nQPFZ0SkKcP9mx9g5nWlj5K421HQnsxasaU7AbpZx0a4bKr5h-mC6PQ>
- Tárnok Balázs: *A koronavírus hatása az európai polgári kezdeményezésekre – kitolja a Bizottság a határidőket?* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. április 28. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2020/04/28/a-koronavirus-hatasa-az-europai-polgari-kezdemenyezesekre-kitolja-a-bizottsag-a-hataridoket>
- Tárnok Balázs: *Valóban véget ért a nemzeti régiók védelmében indított európai aláírásgyűjtés?* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. május 8. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2020/05/07/valoban-veget-ert-a-nemzeti-regiok-vedelmeben-inditott-europai-alairasgyujtes>
- Tárnok Balázs: *A Bizottság az európai polgári kezdeményezések határidejének meghosszabbítását javasolja a koronavírus miatt*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. május 26. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2020/05/26/a-bizottsag-az-europai-polgari-kezdemenyezesek-hataridejenek-meghosszabbitasat-javasolja-a-koronavirus-miatt>
- Tárnok Balázs: *Hungarian Government Cuts Political Ties with Commissioner Jourova*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2020. szeptember 30. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2020/09/30/hungarian-government-cuts-political-ties-with-commissioner-jourova>

Véget ért a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés...

Tárnok Balázs: *Az Európai Bizottság lesöpörte az asztalról a Minority SafePack kisebbségvédelmi kezdeményezést.* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. január 15. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2021/01/15/az-europai-bizottsag-lesoportez-az-asztalrol-a-minority-safe-pack-kisebbssegvedelmi-kezdemenyezest>

Tárnok Balázs – Nagy Dénes András: *Folytatódik? A nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés jövője.* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. február 16. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2021/02/16/folytatodik-a-nemzeti-regiokrol-szolo-europai-polgari-kezdemenyezes-jovoje>